

Stenastiftelsen finansierar forskningsprojekt som ska förbättra barns och ungdomars möjligheter i segregerade livsmiljöer med 42 miljoner kronor

Tre tvärvetenskapliga forskningsprojekt delar på drygt 42 miljoner kronor i anslag när Sten A Olssons Stiftelse för Forskning och Kultur beslutar om utdelning inom ramen för sin satsning på barns och ungdomars livsmöjligheter. Stiftelsen vill se innovativ forskning som kan bidra till att motverka sociala förutsättnings inverkan på individers utvecklings- och livsmöjligheter. Alla forskningsprojekten kommer att drivas av forskare vid Göteborgs universitet och löpa under 3-5 år.

Gemensamt fokus för projekten är att de ska påvisa möjligheter till bättre funktion på samhälls- och individnivå, ha prevention eller intervention som tydlig komponent samt visa på ett tydligt samspel mellan individ och samhälle.

”Vi vill ge stöd till forskning som har potential att skapa positiva förändringar för individer och samhälle på både kort och lång sikt. Kännetecknande är att vi vill se nya och angelägna frågeställningar, metodologisk bredd och en hög förväntad förnyelse inom forskningsområdet”, kommenterar Kristina Malmgren, vetenskaplig ledamot hos Stenastiftelsens styrelse.

Stenastiftelsen har beslutat att finansiera följande projekt:

- **Skola, lärande och psykisk hälsa: påverkansfaktorer, konsekvenser och prevention av skolmisslyckande.** Projektet ska pågå i fyra år och leds av Jan-Eric Gustafsson, professor vid institutionen för pedagogik och specialpedagogik vid Göteborgs universitet. Forskningen ska utveckla kunskap om faktorer som påverkar framgång i skolan, konsekvenser av misslyckanden i skolan och psykisk ohälsa och hur skolmisslyckanden kan förebyggas och kompenseras. Det senare bland annat genom att studera särskilda insatser i förskolan.
- **Forskningsprogram om etnisk identitet – Unga människors livsmöjligheter och hur de kan förbättras.** Projektet leds av Ann Frisén, professor vid psykologiska institutionen vid Göteborgs universitet. Forskningsprogrammets övergripande syfte är att skapa ökad förståelse för hur etnisk identitet utvecklas och hur man kan förbättra unga människors möjligheter att hantera sina utmaningar och därmed öka sina livsmöjligheter. Det femåriga projektet ska ge ny kunskap som direkt kan tillämpas i svenska skolor.
- **Mellan resignation och framtidstro: ett mångvetenskapligt forskningsprogram om utbildningsvägar och lärande bland unga i ”utsatta” stadsdelar.** Forskningsprogrammet leds av Ove Sernhede, professor vid institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande vid Göteborgs universitet och ska ge kunskaper om ungas utbildningsstrategier och villkoren för ungas lärande i utsatta stadsdelar. Programmets olika delar ska tillsammans belysa förorten som ett helhetligt livssammanhang. Forskarna ska bland annat titta på hur det informella

lärande som förekommer genom ungas egna aktiviteter inom kultur och folkbildning kan inspirera till pedagogiskt nytänkande.

Det är ett faktum att Sveriges befolkning idag är mindre homogen än för några decennier sedan. Dessutom har de senaste decennierna inneburit en strukturomvandling och urbanisering som gjort särskilt de snabbväxande storstäderna mer segregerade med avseende på såväl etniskt ursprung som utbildnings- och inkomstnivå. Därför har skillnader i individers utvecklingsmöjligheter kommit att bli en allt mer brännande fråga.

”Vårt samhälle har länge strävat efter att individens livsbana, så långt det är möjligt, inte ska bestämmas av i vilket sammanhang en person föds. Men de senaste decenniernas strukturomvandling och urbanisering har skapat stora skillnader i individers utvecklingsmöjligheter. Forskningsprojektet med inriktning mot barn och ungdomar är ett av stiftelsens fokusområden som vi prioriterar högt. Vi hoppas forskningen kan leda till resultat som gör skillnad för många”, säger Madeleine Olsson Eriksson, styrelseordförande Stenastiftelsen.

Bild: Ungdomar på skola, Foto HalfPoint; iStockphoto LP

För mer information, vänligen kontakta:

Kristina Malmgren
Vetenskaplig ledamot,
Stenastiftelsen
+46 709 52 39 48
Kristina.malmgren@stenastiftelsen.se

Birgitta Plyhm
PR, Stenastiftelsen
+46 707 77 12 90
birgitta@plyhm.se

Om Sten A Olssons Stiftelse för Forskning och Kultur

Sten A Olssons Stiftelse för Forskning och Kultur grundades år 1996 i samband med skeppsredare Sten A Olssons 80-årsdag. Genom stiftelsen lämnar familjen stöd till forskning och kulturverksamhet främst i Göteborg och västra Sverige. Stiftelsen främjar vetenskaplig forskning och utveckling, samt alla konst- och kulturarter, humaniora och kristna samfund. Första donationen uppgick till 51 miljoner kronor och utgjorde grunden för stiftelsen Chalmers Innovation. Utvecklingen av ett centrum för innovationsverksamhet vid Chalmers möjliggjordes därmed. Från och med år 1996, då Stenastiftelsen grundades, har t o m år 2019 beslut fattats om utdelning av drygt 460 miljoner kronor som stöd till specifika projekt, totalt 149 stipendiater inom kulturområdet, samt 320 masterstipendier som resebidrag.

www.stenastiftelsen.se

Populärvetenskapliga sammanfattningar av projekten

Jan-Eric Gustafsson

Medan de flesta barn och unga utvecklar de kompetenser och färdigheter som krävs för att uppfylla vuxenlivets krav, misslyckas vissa med detta. Projektet har tre huvudsyften: att utveckla kunskap om bestämningfaktorer för skolframgång; konsekvenser av skolmisslyckanden och psykiska hälsoproblem; och hur skolmisslyckanden kan förebyggas och kompenseras. Projektet är tvärvetenskapligt, med deltagare från pedagogik, folkhälsa, psykologi, sociologi och socialt arbete. Den empiriska forskningen utnyttjar longitudinella data från tre källor: en registerbaserad befolkningsdatabas; en kohort-sekventiell databas med representativa urval från 10 födelsekohorter; och en experimentell studie med syfte att förebygga lässvårigheter. Projektet omfattar sex delprojekt som undersöker: (1) den relativa betydelsen av olika faktorer för skolresultat mellan olika grupper av födelsekohorter; (2) olika faser och faktorer i utvecklingen av skolmisslyckanden; (3) kortsiktiga och långsiktiga konsekvenser för psykisk ohälsa av skolmisslyckanden; (4) förhållandena mellan tidiga psykiska hälsoproblem och psykisk hälsa, utbildning och sociala förhållanden i ung vuxen ålder; (5) konsekvenserna av skolmisslyckanden för arbetsmarknadsresultat och hur skolmisslyckanden kan kompenseras av vuxenutbildning; och (6) förebyggande av lässvårigheter och skolmisslyckanden genom prevention i förskolan.

Ann Frisé

De senaste årens globala migration, har medfört utmaningar såväl för individer och skolor som för samhället i stort. Det övergripande syftet med forskningsprogrammet är därför att få en ökad förståelse för hur etnisk identitet utvecklas och hur man kan förbättra möjligheterna för unga människor, med och utan invandrarbakgrund, att hantera både individuella och interpersonella utmaningar och på så sätt öka sina livsmöjligheter. I takt med att skolor präglas av kulturell mångfald utgör klassrummet en särskilt viktig arena för ungdomar när det gäller att öka kunskapen om och förståelsen av sig själv och andra. Programmet består av två explorativa fokusgruppsstudier och en intervention som syftar till att öka ungas förståelse för sin egen och andras etniska identitet och som inte tidigare använts i svenska skolor. Dessutom ingår en longitudinell studie som fokuserar på en för etnisk identitet viktig övergångsfas: den från det sista året i gymnasiet till året därefter. Sammantaget belyser studierna i detta tvärvetenskapliga forskningsprogram nya och probleminriktade frågor och studerar dessa med innovativa metoder som förväntas resultera i ny kunskap om ungas livsvillkor som kan bli direkt tillämpliga i svenska skolor. Programmet har alltså god potential för skapandet av positiva förändringar för individer och samhälle på både kort och lång sikt.

Ove Sernhede

Forskningsprogrammet *Mellan resignation och framtidstro* har som övergripande syfte att generera kunskaper om förutsättningar och villkor för ungas lärande i utsatta stadsdelar. Programmet har som specifikt syfte att utveckla pedagogiska strategier som möjliggör att fler ungdomar lyckas i skolan och därmed erövrar ljusare framtidsutsikter. Ett av programmets ambitioner är att skapa förståelse för de erfarenheter och den livsvärld som konstituerar självförståelsen hos unga som riskerar att bli obehöriga till gymnasieskolan. Parallellt med dåliga betyg och kriminalitet växer i svenska förorter idag en ny ungdomsorganisering med utgångspunkt i kulturella aktiviteter. Programmet uppmärksammar hur det informella lärande som äger rum i ungas egna kulturella sammanslutningar kan fungera inspirerande för pedagogiskt nytänkande i skolan. Programmet avser också att syna de lokala samverkansprojekt mellan skola, närings- och föreningsliv som nu blir allt vanligare i utsatta förorter. Utan förståelse för hur spänningsfältet mellan skolmisslyckandets uppgivenhet och den hopp- ingivande sociala mobiliseringen är bärare av nya möjligheter för skolan blir det svårt att utveckla insatser som har för avsikt att bryta reproduktionen av social utsatthet.